

Izhaja vsaki četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 4.

V Mariboru 27. januarja 1870.

Tečaj IV.

Knjižica dr. Adolfa Fischhofa.

(Dalje.)

O Švajci

pravi dr. A. Fischhof, da je republikanska Avstrija v mali meri, Avstrija pa je monarhična Švajca v veliki meri. Švajca se je začela blizu takrat kakor Avstrija, ni več namreč razločka, kakor samo 25 let. Obe državi, ki boste kmalu 600 let stari, ste izrastli iz Nemčije in ste postali poznej samostalne. V Avstriji ni samo en narod in ni samo ena dežela, obe ste zmes več narodov in več dežel, ki so se po času deloma na mirni poti, deloma pa po vojnih pridobitvah združile, in ki so vkljub ti zvezi narodno zavest in deželno posebnost ohranile. V obeh državah so bile mnogokrat državopravne homatije tudi v Švajci, v kateri bivajo Nemci, Lahi in Francozi, so bili narodni razpori, tudi v Švajci so bili boji; kakor je Bachovo stisnol Avstrijo pod eno kopito, tako je Švajca morala nositi francoski jarem, dokler se ni leta 1803 ustanovila federalistična ustava. Leta 1848 se je tudi vnela prekucija v Švajci, sklical se je vendar osnovni zbor, v katerem so priprosti mestjani in kmetje ustanovili sedajno švicarsko ustavo, ki je tako izvrstna, da ji kmalo ni para, — vse dežele in narodi so vzezo stopili z enakimi pravicami, in srečna je zdaj ta država brez centralistične modrosti, brez stalne armade, in skoro brez vsakega dolga; za vojaške dolge potrebuje zlo malo! Le za nekatere zadeve ima skupno vlado, v vseh drugih zadevah pa vlada 25 kantonov samostojno, vsak za se, ker se noben narod ne dotekne pravic drugega naroda, zato ni nobenega prepira med njimi, vsak ima, kar mu gre, in Bog ne daj, da bi ondi Nemci svoj jezik in svojo kulturo vsilili drugim.

Pisatelj stavi po vsem tem Švajco v izgled Avstriji, in ko ometuje nekatere ugovore, pride do tega, da reče: državi (središču) naj se pusti gospodarstvo, deželam pa samostojno vladstvo. To mora biti geslo avstrijskim državnikom.

Osem narodov je zastopano v državnem zboru dunajskem (Nemci, Italijani, Rumuni, Poljaki, Rusini, Čehi, Slovenci in Srbi dalmatinski). Ravnopravnost bi tedaj zahtevala, da bi se govorilo v državnem zboru v vseh teh jezikih in delale postave, ker pa pri taki babilonski jezični zmešnjavi ne bi bilo mogoče zborovanje, zato je obveljal nemški jezik za govore in postavodajstvo; ali ni obveljal po sili postavni, obveljal je le po sili okolščin. Ali pa v tej, čeravno le moralični jezični sili, ni v nič devanje vseh drugih narodov? Ali se ne čutijo razžaljene zato, da jih zastopniki, kedar stopijo v zbornico — kjer se opravlja državljana najvišje opravilstvo, namreč postavodajstvo — morajo v predvorani popustiti jezik tistega naroda, katerega oni zastopajo in morajo vse svoje misli in čutje obleči v obleko tujega jezika.

Ali tedaj ne bi bilo bolje, po izgledu Švajce omejiti obravnave v središnjem zboru edino le na take zadeve, katere so skupne vsem narodom in katere se v skupnem zboru najkoristnejše izgotoviti dajo? — Ako se v taki skupščini govori nemški, se nihče ne bo čutil razžaljenega, kakor se ne čutijo razžaljene diplomati najbolj ponosnih narodov, da v mednarodnem občenju velja le en jezik, namreč francoski.

Narodu vzeti njegov jezik v okrožju njegovega delova-

nja, je toliko, kakor narodu vzeti narodni organ, mišljenja njegovega. „Pa saj se postave predstavljajo v vse jezike!“ poreče kdo. Ali na to moramo odgovoriti, da prestava in izvirnik ni vse eno; ako hoče prestava živa biti in oživeti, se ne sme mehanično vezati na besede tujega jezika.

Nemcev je la samo četrti del v Avstriji in na Oger-skem, tedaj ne veljajo primere, ki jih delajo enostranski nemškutarji z drugimi državami, češ, tudi drugod velja le en jezik v postavodajstvu. Da je ta ugovor piškav oreh, dokazuje dr. Fischhof s tem, da navaja razmere narodov v drugih državah. Na Pruskem — pravi — vlada nemški jezik, ali v Prusiji (Prajzovskem) je med 18½ milijoni prebivalcev, 16 milijonov Nemcev, le 2½ milijona je Nenemcev. Rusija šteje okolo 77 milijonov duš, 53½ milijonov pa je Rusov, zato je vladni jezik ruski; na Francoskem je okoli 38 milijonov prebivalcev, ali 32½ milijonov je Francozov, zato je francoski jezik vladni; — na Angleškem je 29 milijonov prebivalcev, 22 milijonov pa je Angležev, in zato je glavni jezik angleški. V Avstriji pa so vse druge številke: cela Avstrija ima le 8½ milijona Nemcev, 26½ milijonov Nenemcev. Ali tedaj v takih razmerah mora Avstrija ponemčiti vse nenemške narode? ali sme? Polovičarska je bila dozda avstrijska politika; ona je nekoliko narodnih pravic dovoljevala narodom, pa po tem hipoma vstavila na višjih mestih! To ni pametno, pa tudi ni pravično. Narod, kateremu se nekaj ponuja, hoče imeti vse, in s tem, da se mu nekaj dovoljuje, kaže se ravno, da ima pravico do vsega. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

(Dalje.)

Jablane.

11. Car Aleksander (Kaiser Alexander) raste povsod, na polju in v vrtih, kjer se sadi, samo da ima zavetja, kamor vihte ne pridejo. Sad je velik, pisan, ki v jeseni dozori; jabelko je prekoredne lepote, ki se ga oko napiti ne more, in je jako veliko; dobro za vžitek, izvrstno pa za gospodarsko rabo.

12. Beli kardinal (geflamnter, weisser Kardinal) se sadi po brežinah, vrtih in polju; še celo po severnih krajih dobro stori. Sad je lep, velik pisan, ki je v jeseni zrel; dober za prodajo, okusen za jed, še boljši pa za razne gospodarske potrebe.

13. Pariški ramborski kosmač (Pariser Rambourreinetto), raste čvrsto po visokih krajih, vrtih, polju in ob stezah; drevo dolgo cveti v enomer in rado rodi. Sad je jako velik, temeljno barvan in v jeseni dozori. Jabelko je največje vrednosti, izvrstno za jed, in ravno tako za gospodarstvo in jabelčnik.

14. Zlatnik (Goldzangapfel), raste povsod po brežjih, vrtih in polju; drevo je rodovitno in lepega odrastka; Sad je velik, temeljno barvan, zimski; jabelko prekoredno. izvrstno za vžitek, za jabelčnik in gospodarsko rabo.

15. Sorgolet (Reinette von Sorgoliet), se sadi po višinah, polju in ob potih; drevo je zlo rodovitno in dolge trpežnosti. Sad na drevesu ni mikaven, sicer pa zimski,

velik, temeljno barvan in velike vrednosti; izvrsten za jed, jabelčnik in sploh gospodarstvo.

16. Zlata kraljična (Goldgelbe Sommerreinette), se sadi po brežinah, polju in ob stezah; pozno cvete, močno raste, in je silno rodovitna. Sad je v pozni jeseni zrel, srednje velikosti, temeljno barvan, dober za jed, jako dober za jabelčnik in gospodarstvo.

17. Gazdnek (Gaesdonker Goldreinette) raste po višinah, polju in ob potih; drevo je prekodredne rodovitnosti, lepega odrastka, toda na preveč severnem kraju sad zadost popolno ne dozori; je zimski, majhen, nekoliko rudečkast. Iz tega sadu se prve vrste jabelčnik dela, je tudi izvrsten za vžitek in sploh za gospodarsko rabo.

18. Žlahtni boršic (edler Winterborsdorfer), sadi se po bregih, polju in ob stezah; toda rodi najraje v težki zemlji, cveti pa pozno. Sad je zimski, majhen, rujavkast, izvrsten za jed, jabelčnik in gospodarstvo.

19. Čebular (Zwiebelborsdorfer) raste po brežinah, na ravnem in ob stezah; drevo pozno cvete in rado rodi. Sad je zimski, bolj večji ko majhni, temeljno barvan; dober za jed, še boljši za jabelčnik in gospodarstvo.

20. Borsovaška kraljična (Borsdorfer Reinette) se sadi po višinah, polju in ob potih; drevo je velike vrednosti posebno za tiste kraje, kjer osiri vetrovi pibajo, pozno cvete in je jako rodovitno. Sad je majhen, zimski, temeljno barvan, ki zdrži leto dni branjen; je dober za jed, še boljši za jabelčnik, pa tudi v razno rabo pri gospodarstvu zelo dober.

21. Muškatnik (Muskat-Reinette) raste po vrtih, polju in bregih; v peščenini se drevesa rak loti. Sad je zimski, srednje velikosti, pisan, po ostrih krajih bolj nežni dozori, ki da izvrstno jed, jabelčnik, in je za vsako gospodarsko rabo.

22. Karmelit (Carmeliter-Reinette) se sadi po bregih, vrtih in ob stezah. Drevo stori okrogel vrh. Sad je zimski, srednje velikosti, kdaj nekoliko pisan, je velike vrednosti in jako číslan, izvrsten za vžitek, jabelčnik in gospodarstvo.

23. Krona (Kronen-Reinette) raste po brežinah; vrtih in ob potih; drevesce je v drevesnici nekoliko čutljivo, potlej pa trpežno in zelo rodovitno. Sad je zimski, velik, malo pisan; prav dober za jed, jabelčnik in gospodarsko rabo.

24. Langtonov dobrin (Langton's Sondergleichen), sadi se po bregih, vrtih in polju. Drevo je že od mladosti jako rodovitno. Sad v jeseni dozori, je velik, pisan, jabelko prav lepo in koj za jed, dobrega okusa, še boljše za jabelčnik in gospodarske potrebe. (Dalje prih.)

Maj je storiti da za volčičem bolene krave hitro ozdravijo in spet mleko dajo?

Ko smo lani v jeseni v 45. listu „Slov. Gospodarja“ popisali govejo kugo volčič, smo proti koncu tudi oznanili, kako je neka gospodarica svoje bolene krave s tem hitro ozdravila, da jim je dajala za piti ječmenovo vodo nekoliko z moko prežgano.

Zdaj spet piše neka gospa, da je one vrstice čitala in se tudi poslužila onega istega pomočka in sicer z dobrim uspehom. Piše pa takole: „Kuga je v našem hlevu že bila celo pri koncu, ali vse krave so izgnile mleko popolnoma in niso mogle vstati. V tej zadregi smo jim dajali ječmeno vodo ravno tako, kakor je to popisala lani neka gospodarica. Uspeh je bil nepričakovan in se je že prikazal tretji dan. Od onega časa so krave popolnoma zdrave in dajejo še več mleka kakor prej. Kuhani ječmen jim pa še zdaj dajem in sicer vsak dan na pol funta.

Ker še zmirom v naših krajih vlada kuga volčič, smo še enkrat našim bralcem oznanili ta izvrsten pomoček pri tej bolezni.

Zgodovinski spomini.

(Priobčuje J. M.)

2.

Nemškutarji pred 180 leti.

Znano je iz zgodovine, da je bil nekdanj velik del sedajne severne Nemčije slovanski. Slovani so bili ali z

silo ali zvižajo, naj bolj pa po lastni malomarnosti ponemčeni. Kako se je to z zadnjimi ostanki slovanskega prebivalstva pred 180 leti godilo, poroča nam Christian Henning okoli 1690 pastor v Wustrovu na Meklenburškem. O tamošnjih Slovanih in njihovem jeziku pred in za svojih časov piše tako-le: „Za pridigarja tega kraja postavljen si prizadevam nekoliko spisov narodovega jezika v roke dobiti. Pa vse zastoj. Lahko, ker, kolikor vsaj jaz vem, se v tem jeziku nikdar ni nič pisalo, pa tudi pisati ne moglo, ker v prejšnjih časih nikdo tega ljudstva ni znal niti brati niti pisati. Izobraženi po očetu ali materi ali po obeh slovanskega rodu so to navlašč zatajevali nehoté se ovaditi, da so slovanske krvi. Šteli so si to v sramoto in tujcem mogoče zakrivali. Tujci pa so še manj na povzdigo jezika mislili brez dvombe spoznavši, da si z takim delom ne pridobi ne dobička ne časti. Pridige starega učenika Bruna po pravici imenovanega blagovestnik Meklenburških Slovanov v tem jeziku govorjeni in spisani niso več najti. Neprecenljiv ostanek starodavnosti! Ko se nič ni dalo pisane najti, nabral sem nekoliko zanimivih stvari še živih običajev in vraž tukajšnjih Slovanov hoté jih primerjati običajem in obredom drugih malikovavskih narodov, in dati jih z opombami med svet. Ali vse mi je vpepelil požar l. 1691. Pozneje sem se seznanil z raznimi imenitnej razodvajajočimi posebno željo kaj od tega jezika videti. Nekteri so si dali celo ljudi pred se poklicati in so jih izpraševali o jeziku in posamezne besede iz njihovih ust si zapisali. To mi je dremajočo željo po tem jeziku sopet zbudilo in skušal sem lastni in drugih želji vstreči. Bilo je sicer težavno in zdelo se mi je, da sem se praznega dela lotil. Prvič mi noben Slovan ni hotel obstati da še kaj maternega jezika zna, bojé se, da ga hočem prašaje ga zasmehovati in sramotiti. Vrh tega so bili sami priprosti kmeti, ki sploh tako malo vejo o razlogih te ali one besede kaj povedati, kakor o drugih jezikih drugi prosti ljudje. — Današnjega časa govorijo tu okoli le še nekteri starci in starke slovansko in še tega skoraj ne smejo pred lastnimi otroci in drugo mladino, ker se jim posmehujejo, kajti tem, mladini namreč, se je materni jezik tako pristudil, da ga le čuti nočejo, tem manj se ga učiti. Zato se sme za gotovo pričakovati, da hode v 20—30 letih ko stari pomró, slovanski jezik tukaj zginil, in da potem tukaj ne najdeš več Slovana, če bi tudi veliko denarja zanj ponudil.“ Tako je opisal Henning tamošnje nemškutarje. Govoril je kot prorok in razun denarja tudi res. L. 1751 se je v Wustrovu zadnjokrat slovanska božja služba opravljala. Bili so sicer še Slovani v zadnji polovici 18. stoletja po svojem bitju tam, ali ker so uradniki neprenehaje slovanski jezik zatirali, ljudstvo samo pa tudi ne dosti zanj maralo, je zdaj, kakor popotniki trdijo, popolnoma izginil in prebivalci govorijo zdaj tam ravno tako popačeno nemščino, kakor so prej govorili popačeno slovansčino. Glejte sad nemškutarije!

Dopis.

Iz Loč, fare sv. Duha. Milo pogledujem v prijazno dolino, v kateri se nahaja precej lepih senokoš in rodovitnih njiv; v dolino, katero obdajajo prijazni bribi, nasajeni sploh z vinskimi trtami, od katerih se dobiva precej zlahtnega vina, ki se prodava blizu pa tudi v oddaljene kraje, in po katero pridejo Kranjci, Korošci in Nemci, in od katerih Ločani mnogo denarja dobijo.

Ako se pa duševno oko ozre v ta kraj, človeka zlo srce zaboli, ker v celem velikem okraju nobenega moža ni, ki bi imel ali bral slovenske časnike, razn častivrednega župnika Jožefa V. in gosp. učitelja Janeza M., vsi drugi berejo in imajo večidel le nemške časnike in med njimi še najrajše take, ki psujejo Slovence in grajajo duhovne.

Zdaj pa vprašam, kaj je neki krivo, da je temu tako, ali so krivi Nemci ali pa Slovenci sami?

Po mojem mnenju so temu največ krivi Slovenci sami. ker pravijo, kar sem že večkrat čul: „Ako bodemo tirjali, da se bo v naših ljudskih šolah le samo slovenski učilo in v uradnih pisarnah le samo slovenski uradovalo, bodo Nemci rekli, da nismo izobraženi, in naša trgovina bo pešala, posebno ona z vinom. Ako Nemec za njega pismeno popraša, piše le v nemškem jeziku.“ Take in enake besede sem čul od možev, ki so precej veljavni v našem kraju. Ali

moj dragi, kaj ti vse to pomaga, če mu ne veš odgovoriti na njegovo pismo. Naravnost pa vsakemu povem, da je celo prav, komur je namreč mogoče, če se kdo nauči tudi tujega nemškega jezika, nikakor pa vendar ne bi smel zanemarjati svojega lastnega maternega jezika, ker svoj materni jezik zanemarjati, ali se njega celo sramovati, je grdo, kar se, žalibog, večkrat opazi pri onih, ki so se naučili nemškega jezika ali v višjih šolah, ali pa pri vojakihi. Taki nemškutarji, če pridejo domu, zaničujejo materni jezik, svoje sobrate gledajo po strani in mislijo, da so mnogo več od njih.

Sliši se tudi večkrat govoriti: „V prejšnjih časih se je vendar v šolah tudi nemščina učila, zdaj pa če otroka v višje šole ne daš, ne vé drugega kakor samo slovenski.“ — Takemu pa to-le povem: V prejšnjih časih se je res učila nemščina v šolah, ali kaj so se naučili tedaj otroci, nič — niti nemški, niti slovenski. Dovolj poznam ljudi, ki so z menom v šolo hodili in se samo nemško učili, in zdaj ne znajo niti nemškega, niti slovenskega jezika, kaj so tedaj pomagale take šole, gotovo drugega uspeha niso imele, kakor samo polovičarje so nam zredile, ki so zdaj najhujši nasprotniki naroda, — nemškutarji, ne vedo pa nič.

Ako se pa bodo tri ali štiri leta naši otroci učili slovenski jezik, bodo se ga gotovo toliko naučili, da bodo znali svoje misli in mnenja slovenski natanko pisati.

Da še mnogi stariši silijo do tega, da bi se le otroci samo nemško učili, je tudi krivo mnogo to, da se še pri uradnih v naših slovenskih krajih uraduje vse samo v nemškem jeziku. To pa smo si krivi sami, ker po §. 19 imamo pravico zahtevati slovensko uradovanje, če bi to vsak storil, bi se nemški jezik kmalo iz naših uradnih spodil, in dobil popolno veljavo slovenski, kakor nam postava dopušča. Od nas samih je tedaj odvisno, ali se bo še dalje v naših uradnih pisalo slovenski ali nemški.

Če bi se vse uradovalo v slovenskem jeziku, in če bi se v šolah učil popolnoma naš jezik, bi se ga naši otroci gotovo v treh ali štirih letih do tega naučili, da bi si znali sami marsiktero pismo do uradnice sami napraviti, za katero morajo zdaj notarjem ali odvetnikom plačevati mnogo denarja, marsikteri krajevar bi na ta način ostal pri hiši, za katerega bi se lahko kupilo mnogo potrebne stvari za gospodarstvo. Zdaj pa ima marsikteri prav lepa nemška pisma, žepe pa prazne!

Da pa bo v naši lepi in rodovitni dolini narodnost prav pridno napredovala, bi dobro bilo, če bi g. T. K. kot predstojnik dramil prav pridno svoje sorojake, v katerega imajo vsi največje zaupanje, bodo zatoraj gotovo njemu za ljubo vse storili, kar jim bode svetoval; na ta način si bode prekrbel še več zaslug in še bolj slovito ime. Najbolj bi bilo, če bi svojim sorojakom prav pridno priporočal, da bi prav marljivo brali slovenske časnike, ker po teh bi se gotovo zdramili, priljubil bi se njim slovenski jezik, in zbudila se ljubezen do naroda. Tudi priporočanje mohorskega društva bi prav koristno bilo, katero za eden goldinar prinese vsako leto mnogo lepih knjig. Dramimo se in zbujajmo tedaj drug drugega, da brž pridemo do boljšega. Z Bogom!

En kmet iz okolice.

Politični ogled.

Njih Velič. cesarica je prišla srečno iz Rima domu in je zdaj v Peštu.

Ministerska kriza še ni pri koncu in najnovejša poročila iz Dunaja so ta-le, da je zdaj tudi med večino ministersko nastala razprtija. Giskra, Plener in Brestel se celo zlagajo z Beustom, Hasner in Herbst pa ne, t. j. hočeta se celo ravnati po spominici. Cesar, ki je na to naglo prišel iz Pešta, je zlo hud zastran te razprtije, in pravi se, da bode neki drugi veljavni osebi naročil, da naj sestavi novo ministerstvo. Po takem bosta tudi Hasner in Herbst iz ministerstva vržena.

V zbornici poslancev je bilo ta teden zlo živahno, bila je namreč debata o adresi do cesarja, ktera še dozdaj ni končana. Proti adresi je najprvi govoril dr. Toman in sicer prav izvrstno in blizo to-le: Dokazal je, da je le taka ustava dobra za Avstrijo, ki jemlje ozir na razmere posameznih državnih oddelkov, vsaka druga ustava pa je nevarna. Bile ste dve stranki v ministerstvu in ravno tako ste dve stranki zdaj v državnem zboru, jedna hoče strogo

po sedanjosti ustavi dalje vladati in se poslužuje posilnih naredeb. Druga stranka hoče ustavo oživeti in dati ravnopravnost vsem kraljevinam in deželam. Prva stranka je vekša in se drži spomenice večine ministerske, druga pa manjša se drži manjšine ministerske. Govornik je dokazal prav dobro, da stran večine tira Avstrijo v pogubo, stran manjšine pa hoče Avstrijo spet okrepiti, ker se hoče porazumeti z narodi in tako napraviti notranji mir.

Sedajna ministerska večina hoče opozicijo utreti ali polomiti. Pravi: Zdaj imamo ministerski absolutizem: imamo puške iglenke, ki pa še niso dokazale svoje dobrote na srcih vseh Avstrijancev. Mi imamo ječe in zapore, ki še niso napolnjene z vso inteligencijo. Imamo še tudi denarja, da si zidamo nove ječe (Pri tem je predsednik zmirom zavarjal govornika naj bi bolj zmerno govoril). Dr. Toman je natančno pretresel adresso in njene slabosti. „Konečno je rekel to-le: Ako vlada svoje naloge ne dovrši, potem se jako bojim, da se bodo nad njo vresničile besede sosednega vladarja: „Kar niso mogli storiti mogočni sovražniki, to so storili nemški ministri: Avstrijo so spravili na kant!“

Po Tomanu je govoril Mayerhofer za adresso. Soper adresso spet Groholski voditelj poljske opozicije prav dobro in mirno. Dalje so govorili proti adresi: Dürckheim, Gros, Svetec, Greuter in sicer prav ostro. Za adresso pa prav dolgo, Kaiserfeld, oče Beust sam, Kaiser, Kuranda, Skene in še neki drugi. Debata še ni končana.

Poljaki bodo pre po adresni debati stopili iz državnega zbora.

Poljski poslanci so dali banket na čast svojemu rojaku, odstopivšemu ministru kmetijstva, grofu Potockemu. Potocki je pri tem banketu rekel, da mu vest ne dopušča dalje ostati pri vladi, ki bode državo pogubila, ako bo dalje hodila po tej poti.

Gališkega deželnega zbora sklepe in sicer najvažnejše, cesar večidel ni potrdil.

V Pragi še zmirom nimajo župana, zadnjikrat so izvolili deklaranta Hanke-ta, ki vendar zarad bolehnosti ni prevzel županstva. Zdaj bodo spet morali voliti in gotovo bodo spet volili kakega deklaranta, katerega vlada gotovo ne bo potrdila.

V ogerskem zboru je odgovoril Andraži na interpelacijo zarad razdraženja v vojaški granici, da bode tam spet mir, kadar graničarji sprevidijo, da ne bodo niti gmotne koristi škodovane.

V Peštu je mnogo hrupa napravilo zadnje pismo Kossuthovo, katero je poslal Vidats-u poslancu skrajne levice in ki je predložil zavetje za Hrvate. Kossuth piše o propadu naroda, ki se je od l. 1848 celo premenil. Časniki na to pismo odgovarjajo in pravijo, da so se od rečenega časa tudi razmere v Ogorski zlo premenile in zato se je spremenil tudi narod in sicer na svojo korist. Mnogo se tudi govori o združenju vojaške granice z Ogorsko, in finančni minister dela do tega, da bi se denar prodanega lesa iz logov v Granici na korist Granice porabil.

Iz Dalmacije zremo, da je tamo zdaj vse pomirjeno, in da največje zasluge o tem ima general Rodič, rojen Hrvat, kateremu so Dalmatinci hitro vse zaupali in njemu za ljubo vse storili, kar je hotel.

Oficijelni izkazi kažejo, da je vojska izgubila: mrtvih 12 oficirjev 72 možev. Ranjenih 14 oficirjev in 224 možev. Pogrešenih 1 oficir in 48 možev.

Rusija hoče poljsko narodnost priznati in dati Poljakom neke posebne vravnave.

V Parizu dela zdaj mnogo hrupa in nemira prvič to, da je Peter Bonaparte stričič cesarja Napoleona vstrelil enega sovrednika Rochefortovega, ki je izdajal časnik „Marseillaise“ in katerega je Bonaparte razžalil; drugo pa še bolj več to, da je zbornica poslancev sklenola, da se poslanec Rochefort sme vzeti v preiskavo, in da ga je sodnija obsodila zarad tiskovnih pregreškov 6 mesecev v ječo in 3000 frankov plačila. Rochefort je namreč zlo ljubljen pri delavcih in posebno pri republikancih, in ti so zdaj strašno nemirni.

V Italiji so še zmirom upori zarad novega mlinškega davka. Prej so zmirom klicali „Rim ali smrt“, zdaj pa kličejo: „Mlinovina ali pa smrt“. Tudi v Boloniji je bila velika republikanska demonstracija pri pogrebu nekega Garibaldijanca. Nek govornik je rekel: naj častnejši spominek za mrtvega bi bil pokop zadnjega kralja. Le republika bo Italijo osrečila.

V Hrvaški je začela narodna stranka spet zmirom več tal dobivati, posebno od onega časa, ko je izvrsten list „Zatočnik“ dokazal in izvrstno pobijal gnjilost, goljufo in sebičnost, ktera zdaj vlada na Hrvaškem.

V L i z a b o n u so razpustili zbornico.

Turk množi svojo vojsko v Hercegovini kolikor mu je mogoče. Zakaj neki?

Egiptovski podkralj spravlja s silo denar skupaj od svojih podložnikov, da poplača dolge, ktere je napravil, ko je pogostil razne velikaše pri odpiranju sueškega kanala. Revno ljudstvo!

Novičar.

(Imenovanje.) Za vodja c. k. pripravnika v Mariboru je imenovan dr. Elschnig, dozda profesor v Solnemgradu; dozdajni provizorični vodja J. Kremmer pa imenovan za učitelja na pripravniku v Gradcu. Za vodjo pripravnika v Gradcu je imenovan neki Adam iz Brna. — L. vitez Höffern je imenovan za vladnega svetovaleca pri deželni vladi kranjski. Za Belkredijevega časa je g. Höffern bil Slovenem prav pravičen, upamo da se ni spremenil.

(Vladika Strossmayer) ni bil napaden od hudobnežev, in vse, kar se je o tem pisalo, je laž.

(Za železnico gorensko) se že vozovi in kar je za nje potrebno izdeluje v dveh fabrikah poleg Mühovega na Bavarskem. Ni tedaj dvombe, da bodo konec tega leta sopolhali blaponi po prav lepem kraju Slovenije.

(Vatroslav Jagić) profesor v Zagrebu, rodod Varazdinec, je imenovan za pravega člana ruskega filologičnega društva v Petrogradu. To je tedaj že šesto učeno društvo, ki ga je imenovalo za svojega člana.

(Povodenj.) Zadnje čase je v Ogerski, Slavoniji in Hrvaški neizmerno zlo deževalo, vsled tega so se reke Tisa, Dunaj, Sava in še neke manjše reke razlile po imenovanih deželah in mnogo ljudi je zgubilo premoženje in tudi življenje. Selo Tisavec je bilo tako strašno poplavljen, da je voda više 90 hiš z vsem odnesla in tudi cerkev zlo poškodovala. Posavina je bila vsa poplavljen. Njih Veličanstvo cesar in kralj je dal iz svoje kase 2000 gld., da se priskrbi hrana onim občinam nemško-banatskih regimentov, kteri so po povodnji zlo mnogo kvara imele.

(Časnik „Pod lipo“) ne bo več izhajal, vredništvo piše, da ni dobil toliko naročnikov, da bi vredno bilo izdajati časnik, kar timbolj obžalujemo, ker je bil prav podučljiv posebno za prosto ljudstvo. Moramo pa reči, da še naše ljudstvo sploh ni zadost zdramljeno in da še zlo malo bere; brez marljivega branja, pa sedaj skorej ni mogoče napredovati in zato tudi ni izhajati!

(Ruskemu generalu Fadjevju) ki je izdal knjižico v panslavističnem (vseslovanskem) zmislu namerja več českih občin podeliti častno meščanstvo. Tako pišejo česki časniki.

(† Patrijarh Maširevič) dobro znan kot izvrsten srbski rodoljub je 19. t. m. naglo umrl.

(Nova volitev poslanca v Idriji) je bila 22. t. m., in pri tej je bil spet soglasno izvoljen g. M. Lipold, ki se je lani poslanstva odpovedal. Ljubljanski župan gosp. Jožef Suppan, ki je tudi kandidiral, je dobil spet — nobenega glasa.

(Preselitve.) G. dr. Razlag odvetnik v Brežicah, se bo v kratkem preselil v Ljubljano, v Brežice bo prišel vrli rodoljub dr. Srebre. Dr. Zarnik, deželni poslanec, ki je zdaj pri dr. Razlagu, pa pride v Maribor k dr. Lorberju.

(Gosp. Anton baron Cojz) je plačal za celo leto 10 iztisov „Besednika“, ki se naj razdeli med revne učence. Takega blagega gospoda tudi imamo mi v Ptuj, namreč dr. Ploj-a, ki je skorz dve leti plačal 25 iztisov „Sl. Gospodarja“, ki se je delil med razne kmete v okolici Ljutomerski, in letos spet 10 iztisov, ki se deli med revne kmete v Ptujski okolici. Takim blagim gospodom izrečemo prav srčno javno zahvalo! Živela!

(Slovensko slovnico) za prvence, ktero je izdal g. učitelj Praprotnik v Ljubljani, in ktera velja 30 kr., je minister za bogočastje in nauk z ukazom 17. pret. meseca pri podučevanju v slovenskih ljudskih šolah dovolil.

(Na eno stran zmerznjen na drugo pečen.) V Budi se je pred kratkim rešila prav zanimiva pravda. Neki mestjan, ki ima tamo hišo, je tožil oba soseda, namreč jednega pekarja, kterege peč je poleg njegove hiše in daja tako toplo-

to, da on ne more v oni strani biše obstati, drugega soseda pa je tožil zato, ker ima zraven njegove hiše ledenico, od ktere spet toliko mraza gre, da spet na oni strani svoje hiše ne more obstati, na eno stran se tedaj peče, na drugo pa zmrzava. Iztožil vendar ni nič, ker mestno poglavarstvo je reklo, da so te razmere že više 60 let pri oni hiši, in vendar se dozda še noben posestnik zastran tega ni pritožil.

(Trdnjava) politično društvo v Celovcu lepo napreduje, število družbenikov od dneva do dneva narašča, iz Ukve v Kanalski dolini jih je naenkrat pristopilo 20. G. Pajk je društvu daroval 50 iztisov svoje knjižice: „Čujte, čujte! kaj slovenski jezik tirja!“ ki se bode razdelila med družbenike.

(Neposrednega davka) je naša država leta 1869 dobila 153 milijonov in 927115 gld. in sicer:

od vžitnine . . .	43,181.076 gold.
„ soli . . .	19,561.397 „
„ tobaka . . .	43,158.066 „
„ koleka . . .	11,747.230 „
„ raznih taks . . .	19,397.975 „
„ loterije . . .	14,117.681 „
„ mitnic . . .	2,606.658 „
„ punčarije . . .	156.972 „

Tabaka se je lani za 2 milijona več popuščilo ko predlanskim, in denarni minister računi, da se ga bo letos spet za 2 milijona več popuščilo, ker je v proračun postavil, da 1870. leto mora 45 milijonov dobiti za tabak.

Razglas.

V zadnji sesiji deželnega zbora se ni bilo določilo, ktero posestvo v Mariboru ali mariborski okolici bi ugajalo za vinorejno učilnico, kojo osnovati je bilo po deželnem zboru sklenjeno, marveč se je v deželnem odboru v 24. seji deželnega zbora zaukazalo, da v prihodnji sesiji o tej reči poroča. Zarad tega pozivlja deželni odbor vnovič posestnike, ki bi utegnili v najbliži okolici mariborski imeti posestvo, za vinorejno učilnico primerno, in ga niso bili do zdaj ponudili, da do 1. svečana (februarja) l. 1870 naznanijo deželnemu odboru, s kakimi pogoji bi bili pripravljeni prodati tako posestvo. Treba pa, da tudi povedo, koliko posestvo meri, kje je, kako je obdelano in kakova pohištva ima. Opomniti pa je tu, da bi bilo všeč posestvo, ki ima okoli 10 oralov vinograde, 3 oralu za trtišče (za rožnjenišnico), 5 oralov za drevnico in 6 oralov za izbornu sadno drevje.

Štajerski deželni odbor.

V Gradcu 24. grudna meseca 1869.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	20	4	55	4	90	4	80
Rži	2	65	2	90	3	40	2	75
Ječmena	2	70	0	00	3	55	0	—
Ovsa	1	75	1	90	2	5	2	—
Turšice (koruze) vagan	2	85	2	85	2	60	2	50
Ajde	2	80	2	65	2	70	2	25
Prosa	2	70	2	80	3	45	2	70
Krompirja	1	20	1	10	1	20	1	—
Govedine funt	—	19	—	25	—	24	—	25
Teletnine	—	22	—	26	—	26	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	26	—	26	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10	—	10	50	9	—	12	—
„ 18" „	—	—	5	85	0	00	—	—
„ 36" mehkih „	4	—	0	00	6	70	9	—
„ 18" „	—	—	0	00	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	55	—	60
„ „ mehkega „	—	50	—	50	—	50	—	50
Sena cent	1	65	1	50	1	25	1	50
Slame cent v šopah	1	40	1	—	0	80	1	10
„ „ za steljo	1	—	0	80	0	60	—	80
Slanine (špeha) cent	42	—	27	00	40	—	27	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Cesarski zlat velja 5 fl. 80 kr. a. v.

Ažijo srebra 120.75.

Narodno drž. posojilo 70.30.

Loterijske srečke.

V Trstu 22. januarja 1870: **53 34 41 66 44**

Prihodno srečkanje je 5. februarja 1870.